

TOESPRAAK

AAN MIJNE

MEDE-GEROEPENEN TOT HET DIERBAAR GELOOF IN
CHRISTUS TEN EEUWIGEN LEVEN :

OVER

DEN H. DOOP DES HEEREN

EN DE

ONDERLINGE BIJEENKOMST DER HEILIGEN,

NAAR HET GODDELIJKE WOORD,

DOOR

J. E. FEISSER,
Dienaar van God en den Heere Jezus.

(Ik verblijde mij nu in mijn lijden
voor U, en vervulle in mijn vleesch de
overblijfselen van de verdrukkingen Christi
voor Zijn ligchaam, 't welk de Gemeente
is, Co.l. 1. 24.)

TE GRONINGEN BIJ
P. S. BARGHOORN.

*dit
e van*

*nents
llen:
n in
ver-*

*zijn,
ver-*

*enige
eente
s H.*

*leren
als*

*kerd
or de
met
tbare*

*hris-
egen
! aan*

V O O R R E D E .

Ik heb, blijkens den titel van dit werkje, bij dit mijn schrijven alleen zulke lezers op het oog, die van ganscher harte gelooven en belijden :

1. *Dat de H. Schriften des O. en N. Testaments Gods geopenbaarden wil alleen en volkomen bevatten :*

2. *Dat geen mensch regt of magt heeft, om in die Schriften het allerminste te verdraaijen of te veranderen :*

3. *Dat de kinderen Gods ten duurste verplicht zijn, om alles, wat hun in die Schriften geboden of verboden wordt, naauwgezet na te leven :*

4. *Dat de H. Doop en het H. Avondmaal de eenige uitwendige instellingen des Heeren voor de gemeente zijn, en daarom stiptelijk naar de meening des H. Geestes onderhouden moeten worden :*

5. *Dat de Heere Jezus Christus en de kinderen Adams ook nog heden ten dage dezelfde zijn als voor 18 eeuwen.*

Terwijl ik mij gaarne ten volle wensch verzekerd te houden, dat zulke lezers zich bereidwillig door de waarheid Gods overreden en bestuuren laten, en met vreugde in de regte paden des Heeren, nit dankbare geloofsgehoorzaamheid begeeren te wandelen.

De God en Vader van onzen Heere Jezus Christus verblijde Zijne kinderen door eenen milden zegen op dezen arbeid. Hij heilige Zijn dierbaar woord aan

de zielen van velen, en geve licht en kracht, om Zijne inzettingen en getuigenissen te bewaren, ook ten spijt van den hoon, den laster of de verdrukking, die door de kinderen der ongehoorzaamheid tegen hen mogt worden losgelaten, tot hunne beproeving en oefening. Hij hoore het gebed dergenen, die dag en nacht tot Hem zuchten, om Zijns Naams wil, Amen.

FEISSER.

De waarheid: dat het menschelijke hart arglistiger is, dan eenig ding, en dat het niemand der stervelingen doorgronden kan; bevestigt zich nog dagelijks in velerlei opzichten. De in ons zoo diepgewortelde hoogmoed belet alle bedekte of openbare eigen gerechtigheidszoekers, om den leugen of de zonde te omhelzen, als leugen en zonde. En daar toch alle onbekeerde menschen den leugen en de zonde liefhebben en aanhangen, — wat doen zij nu? Zij maken van den leugen de waarheid, en van het kwaade het goede, en vervullen alzoo het woord des Heeren, *dat een iegelijk die de Zijnen uit de Synagogen werpen ja! hen dooden zal, Gode zul meenen eene dienst te doen.*

In 't bijzonder is mij dit dezer dagen gebleken in de praktijk en het schrijven van vele menschen, omtrent het leerstuk en de toepassing van den H. Doop des Heeren; als mede in hunne beschouwing van de Gemeente Gods. Immers hebben zij zich voorgesteld, om de onschriftuurlijke en vleeschelijke kinder-besprenging, en de uitwendige grootte der Gemeente voor te staan. En wat doen zij nu? Zij verdraaijen daartoe Gods H. Woord; zij maken de geboden Christi door hunne menschelijke inzettingen krachteloos, en zoeken alzoo door spitsvindige redeneeringen en valsche gevolgtrekkingen een einddoel te bereiken, waar niet de Heer, maar zij zelven komen willen. Doch die U beroeren Oprekten! Zij zullen het oordeel dragen, wie zij ook zijn mogen.

Wij voor ons wenschen in eenvoudigheid aan de voeten van onzen eenigen Profeet te zitten, en van Hem alleen te leeren; terwijl wij ook U toeroepen: »Houdt U dan toch aan 't gene gehoord is; want indien »het woord door de Engelen gesproken vast is geweest, »en alle overtreding [van] en ongehoorzaamheid [aan »dat woord] regtvaardige vergelding heeft bekomen,

» — hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zoo »grootte zaligheid geen acht nemen, welke begonnen »zijnde verkondigd te worden door den Heer, aan ons »bevestigd is van degene die [Hem] gehoord hebben." De cere Christi, de liefde der waarheid en de zucht om aan Uw eeuwig heil, zoo de Heere wil, bevorderlijk te zijn, heeft mij dan nogmaals gedrongen, om de pen voor U op te vatten, of ik daardoor een middel voor U mogt zijn, om Uwe gangen te rigten of te houden in de rechte wegen onzes Gods en Zaligmakers.

Ik begin met U beknoptelijk de leer der H. Schriften, erkend door godzalige en kundige mannen van vroegeren en lateren tijd, te openen aangaande het *wezen, de beteekenis en de toepassing* van den doop des Heeren en Zijner Apostelen*).

I.

Ik begin met *het wezen* des Doops. Vraagt iemand waarin de doop bestaat? Het antwoord moet zijn: *de indompeling des ganschen ligchaams in het water, in den naam des Drieënigen Gods, waaruit de doopeling dan, na eenige oogenblikken weder opkomt.* Beide, de beteekenis van het woord, en de exempelen der H. Schrift bevestigen dit.

A. Allen die de afleiding des woords *doop* kennen, stemmen er in overeen, dat het van *diep, duiken* afstamt. Het is vertaald uit het grieksche βαπτειν, βαπτίζειν, βαπτισμος en βαπτισμα, en heeft, zoo als ieder deskundige weet, in die taal dezelfde beteekte-

*) Ten einde mijne lezers gemakkelijk in de gelegenheid te stellen, om de plaatsen der H. Schrift, in welke regtstreeks of van ter zijde over den Doop gehandeld wordt te kunnen overzien, zal ik ze hier onder laten volgen: Luk. 3: 3 Hand. 13: 24, 19: 4 Mark. 1: 5, 9 Matth. 3: 7-16. Luk. 3: 22, 23a. Joh. 1: 32-31. Joh. 3: 22, 23, 27, 30. Joh. 4: 1-3, 7: 29, 30. Matth. 20: 22, 23. Mark. 10: 35-40. Luk. 12: 50. Matth. 28: 19, 20. Mark. 16: 15, 16. Hand. 2: 37-39, en 41, 42, 47. 8: 5, 6, 8, 12, 13. 35-39 9: 17, 22: 14-16 9: 18 10: 42-48. 16: 13-15, 40. 16: 29-33. 18: 4, 5, 8 vgl. met 1 Kor. 1: 13-17 en Hooftst. 16: 15. Hand. 19: 1-7. Rom. 6: 3-5 1 Kor. 10: 1, 2, 12: 13, 15: 29. Gal. 3: 27. Eph. 4: 5, 5: 26. Col. 2: 12. Tit. 3: 5. I. Petr. 3: 20, 21. Hebr. 10: 22.

nis. Wij zullen dit met eenige getuigenissen van geleerden staven, die echter niet naar hunne kennis gehandeld hebben 1).

Witsius, prof. Theol. in Oec. Foed. vol. 3: lib. 4. §. 13.

Zanchius, prof. Theol. Poed. Exam. vol. 1. p. 48.

J. Calvinus, in het boven aangeh. boek. p. 46.

Th. Beza, ibid. p. 46.

Bossuet, Dr. Stennet's Rem. on Addington. p. 60.

Venema, prof. Theol. Hist. Eccl. sec. 1. §. 138.

Dr. Campbell, Four Gospels. vol. 2: p. 259.

Vitringa, Poed. Exam. pag. 47.

De kantteekenaars op Rom. 6: 3-5.

Alle deze beroemde en doorkundige mannen zeggen geheel eenparig, dat de beteekenis der bovengemelde grieksche woorden is: *indompeling, zoodat het voorwerp met water bedekt wordt.*

Treffend is dien aangaande de taal van Dr. M. Luther. »De doop (zegt hij) heet in 't grieksch *baptismus*, in 't latijn *mersio*, d. i. als men iets geheel in 't water doopt, zoodat het water er boven zamen»vloeit. En ofschoon dit op vele plaatsen geen gebruik »is, maar slechts met de hand begoten wordt. zoo moest »het toch zoo wezen, dat men, naar de beteekenis »van dat woord, elken doopeling geheel in het water »dompelde en er weder uit ophief. Want ook het »Duitsche woordje *Taufe* komt zekerlijk van *Tiefe* (diepte). »En dit is de eisch ook van den doop, want het betee- »kent, dat de oude mensch en de zondige geboorte »uit vleesch en bloed geheel verzoopen worde, door de »genade Gods. *Daarom moet men hier bij blijven, en een regt volkomen teeken geven.*»

B. Ook de H. Schrift staaft onze bepaling, b. v. Matth. 3: 13-17. Hand. 8: 35-39. Rom. 6: 4, 5. Laat mij uit de verklaringen van deze plaatsen, door de grootste uitleggers, het een en ander nog bijbrengen.

1) Zelfs het formulier bij den kinderdoop, onder de Geref. gebruike-lijk, duidt deze waarheid nog aan, daar wij, terstond bij het eerste stuk lezen: *dit leert ons de ondergang in het water*, schoon zij de waarheid dadelijk daarna weer verloochenen, door het bijgevoegde woordje: *en de besprenjing met water.*

Dr. *Towerson*, de *Sacr. Bapt.* part. III: p. 56.
 »Waartoe ware het noodig, dat de Doopers zich altijd
 »derwaarts begaven, waar vele wateren waren, of dat
 »Philippus met den kamerling in het water afdaalde,
 »wanneer de doop niet bij indompeling geschiedde?
 »Bij ons is immers een *weinigje* waters tot de bespreng-
 »ging toereikend.»

Herveij, *Brief. aan Dr. Wesley.* Br. 2 en 10.
 »Johannes doopte ook *in* water, zoo als *in* de Jordaan.
 »In onze vertaling staat nu wel *met* water, maardan
 »moet men ook vertalen *met* de Jordaan. *Ev* betee-
 »kent op de eene plaats zoo goed als op de andere
 »*in* en niet *met*. En ik kan bewijzen dat dit griek-
 »sche woordje deze beteekenis onaangevochten langer
 »dan 2000 jaar gehad heeft.»

Guericke. *Handb. der Kerk. gesch.* 2de uitg. p. 116.
 »De doop werd oorspronkelijk door onderdompeling
 »bediend. In 4 der eerste Engelsche Bijbelvertalingen
 »vinden wij nog eerlijk overgebracht: *in water*. Daar
 »die vertaling niet goed bij het heerschende gebruik
 »der besprenging pastte, heeft men het in *met* ver-
 »anderd. De Roomsche Vulgata, de Syrische, Arabi-
 »sche, Aethiopische en andere oude vertalingen hebben
 »allen *in*.»

Neander, *Leb. Jes.* p. 56. »Volgens Johannes
 »zoude *Hij* komen. Die zoo ver boven hem was, dat
 »hij zich niet waardig keurde, Hem den schoenriem los
 »te maken; Deze zoude met den H. Geest doopen en
 »met vuur, d. i. gelijk zij, die door hem gedoopt wer-
 »den, geheel in 't water gedompeld werden, zoo zoude
 »de Messias de *zielen* der geloovigen geheel indompelen
 »in den goddelijken levensgeest, dien Hij hun geven
 »zou.»

Olshausen *Bibl. Comm.* Tom. I. p. 158, 176.
 »De doop van Johannes was aan den christelijken doop
 »niet slechts dáárin gelijk, dat de dooper den doope-
 »ling onderdompelde, enz.»

En elders: »Dat de komst des H. Geestes niet vóór
 »de indompeling geschiedde, stemt geheel overeen met
 »de figuurlijkheid der handeling zelve. De eerste helft
 »der handeling (de onderdompeling) stelt het negative

»de wegneming van het oude voor; de andere helft
 »(het opkomen uit het water) stelt het positive, het te
 »voorschijn treden van het nieuwe voor.»

Kalviñ, *Comm. in Act.* Ap. ad Act. 8: 38. »Hier
 »zien wij, hoe de doop bij de Ouden bediend werd;
 »want zij dompelden het gansche ligchaam in het water.»

Ziet daar Lezers! eenige klare en hoogstgewichtige
 getuigenissen en bewijzen. Voor wien deze niet vol-
 doende zijn, zal iedere verdere poging tot overtuiging
 wel vruchteloos blijven. Wij gaan daarom verder, en
 ontvouwen U de *beteekenis* van den doop des Heeren
 en der Apostelen.

II.

Eene der gevaarlijkste klippen, waarop men bij
 wetenschappelijk onderzoek en vooral bij geschillen,
 gemakkelijk vervallen kan, is: *eenzijdigheid*. Ook bij
 de beschouwing van de beteekenis des Doops, dien de
 Heer voor Zijne gemeente ingesteld heeft, zijn vele
 schrijvers door die eenzijdigheid treurig van de waarheid
 afgeweken. Ook de Heer Scholte heeft ons daarvan
 onlangs wederom een opmerkelijk bewijs geleverd, in
 het boekje, dat Z. Eerw. tot verdediging van den kin-
 derdoop meende te moeten uitgeven 1).

Reeds *de titel* van dit boekje op zich zelf getuigt
 van die eenzijdigheid, daar de doop alzoo slechts van
 éénen kant nl. van den kant Gods als verzegeling des
 Verbonds wordt voorgesteld. Zeker! dan dachten de
 Ouden die het formulier gemaakt hebben reeds verder
 henen, als zij er in zeiden: »vermits in alle verbonden
twee deelen [partijen] hegrepen zijn,» — enz. Noemde
 iemand nu echter den H. Doop, van den anderen
 kant; *de eerste daad der gehoorzaamheid des geloofs*
van den begenadigden zondaar, dan zoude hij evenveel
 gronds voor dezen titel bijbrengen kunnen, als de Heer

1) De titel van het boekje luidt dus: de Heilige Doop, of het
 teeken in het vleesch (sic!) ook voor de kleine kinderen der geloov-
 igen ter verzegeling van het eeuwig verbond, door H. P. Scholte,
 V. D. M. te *Amsl.* bij Hoogkamer. & Comp. 1845. x

x *fiscijel n. Beldendix. Geschonst 10/12 1834 als*
bestand te dezeren. Afgeschied.

Scholte voor den zijnen. Maar: die beide titels vereenigt, zal wel de meeste waarheid voor zich hebben 1).

Nog eenige opmerkingen moet ik echter in het midden brengen, eer ik tot de hoofdzaak van deze Afdeling komen kan. Zij zijn deze: *Vooreerst* dat in de oorspronkelijke taal der H. Schrift, drie verschillende voorzetsels gebruikt worden, om dezelfde zaak uit te drukken, t. w. *ἐν*, *ἐν* en *ἐπι*. Want, er wordt gesproken van βαπτίζειν ἐν τῷ — ἐπι τὸ ὄνομα en ἐν τῷ ὄνοματι.

Ten andere: dat het bijgevoegde ὄνομα (naam) eenigermate overtollig (pleonastisch) gehouden worden kan; zoodat men, zonder het wezen der zaak te benadeelen, zoude mogen doopen in den Vader, enz. gelijk wij ook meermalen lezen, dat de discipelen in Christus gedoopt waren. Hand. 2: 38. Gal. 3: 27.

Eindelijk: dat het meer dan waarschijnlijk is, dat de Apostelen zeer dikwijls eenvoudig in den Naam des Heeren gedoopt hebben, zonder de formule juist letterlijk te gebruiken, die bij Matth. 28: 19 voorkomt. Een der grootste geschiedkundigen van onze dagen in het vak der kerkgeschiedenis Neander zegt hiervan (in de Gesch. der Pflanz. u. s. w. Th. 1. pag. 26, 27): »Deze korte formule nl. ik doop U in Christus sloot alles in zich, wat in de woorden welke de Heer bij »de instelling des H. Doops gebruikte, breeder ontwikkeld is, t. w. de betrekking op dien God, Die »Zich in en door den Zoon als Vader geopenbaard en »betoond heeft, en op den Geest des Vaders, welken »Christus als den nieuwen levensgeest aan de geloovigen mededeelt. Dit ééne geloofsartikel bevat dus in »der daad het geheel der christelijke leer in zich, enz.» Vergel. Hand. 8: 37.

1) Het kost mij strijd, om hiermede van het boekje van den Heer Scholte af te stappen, omdat daarin zoo veel onschriftmatigs ja! tegen de Schrift strijdigs wordt aangetroffen. Doch omdat mijn broeder J. de Liefde, (zoo de Heer wil) de waarheid zelve hoopt te verdedigen, zoo moet ik mij van eene opzettelijke wederlegging van genoemden Heer Scholte onthouden.

Om mijne lezers dan nu met de volwigtige en veelomvattende beteekenis van de leer des H. Doops onzes Heeren naauwkeurig bekend te maken, van welke beteekenis alles afhangt met opzicht tot de toepassing des Doops, weet ik niet beter te doen, dan uwe aandacht bij het schoone en volledige formulier des doops, bij de Gereformeerden gebruikelijk, te bepalen; waarbij ik tevens de Schriftuurplaatsen zal opgeven, welke de waarheid Gods, die in dit formulier geleerd wordt, telkens kunnen bevestigen.

De hoofdsom van de leer des H. Doops is in deze drie stukken begrepen: *Vooreerst*, »dat wij met »onze kinderen in zonden ontvangen en geboren, »en daarom kinderen des toorns zijn 1), zoodat wij »in het Rijk Gods niet mogen komen, ten zij wij »van nieuws geboren worden 2). Dit leert ons de on»dergang en de besprenging met het water, waardoor »ons de onreinheid onzer zielen wordt aangewezen, »opdat wij vermaand worden, een mishagen aan ons »zelve te hebben, ons voor God te verootmoedigen, »en onze reinigmaking en zaligheid buiten ons zelve »te zoeken 3).»

Ten tweede, »betuigt en verzegelt ons de H. Doop »de afwassing der zonden door Jezus Christus. Daarom »worden wij gedoopt in den naam des Vaders en des »Zoons, en des H. Geestes. Want: als wij gedoopt »worden in den naam des Vaders, dan betuigt en »verzegelt ons God de Vader, dat Hij met ons een »eeuwig verbond der genade oprigt, ons tot Zijne kin»deren en erfgenamen aanneemt 4), en daarom van »alle goed verzorgen en alle kwaad van ons weeren of »tot ons best keeren wil 5). En als wij gedoopt wor»den in den naam des Zoons, dan verzegelt ons de »Zoon, dat Hij ons wascht in Zijn bloed van alle

1) Eph. 2: 3 Ik verlang dringend van mijne Lezers, dat zij deze en alle andere Schriftuurplaatsen, die ik vervolgens, bij de beschouwing van het formulier, aanhalen zal, naauwkeurig nalezen en met de voorgestelde leer vergelijken, 2) Joh 3: 3, 5.

3) Hand. 2: 38, en 22: 16 waar van vergeving en afwassing van zonden gesproken wordt, die dus verondersteld worden, aanwezig te zijn. 4) Joh 1: 12, 13. Rom. 8: 16, 17.

5) Rom. 8: 28.

»onze zonden 1), ons in de gemeenschap Zijns doods. »en Zijner wederopstanding inlijvende 2), alzoo dat wij »van alle onze zonden bevrijd en voor God rechtvaardig gerekend worden 3).»

Eindelijk, »verzegelt ons de H. Geest, door dit »Heilig Sacrament, dat Hij bij ons wonen en ons tot »lidmaten Christi heiligen wil, ons toeëigenende 'tgeen »wij in Christus hebben, nl. de afwassing onzer zonden, en de dagelijksche vernieuwing onzes levens, tot »dat wij eindelijk, onder de gemeente der uitverkorenen, in 't eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld »worden 4).»

Ten derde, »overmits in alle verbonden twee deelen [partijen] begrepen zijn, zoo worden *wij* ook wederom van God, door den doop, vermaand en verplicht tot eene nieuwe gehoorzaamheid, nl. dat wij »dezen Eenigen en Drieëenigen God aanhangen, be- »trouwen en liefhebben van ganscher harte, van ganschen gemoede en alle krachten, de wereld verlaten, »onze oude natuur dooden, en in een nieuw godzalig »leven wandelen 5). En als wij soms uit zwakheid in »zonden vallen, zoo moeten wij aan Gods genade niet »vertwijfelen, noch in de zonde blijven liggen, overmits ons de doop een zegel en ongetwijfeld getuigenis is, dat wij een eeuwig verbond der genade met »God hebben 6).»

Wanneer men nu deze volwigtige en heilrijke be- tekenis des H. Doops onzes Heeren in aanmerking neemt, hoe moet men zich dan verbazen, dat men in de toepassing van deze goddelijke instelling zoo onschriftmatig en wederregtelijk te werk gegaan is!

Zeker! als men den Doop tot een bloot teeken in 't vleesch verlaagt, of eenzijdig voor eene bevestiging des Woords van God houdt, of (tegen de uitdrukkelijke verklaring des H. Geestes aan, bij Rom. 9: 6-8. en

1) Openb. 1: 5.

2) Rom. 6: 3, 4. Gal. 3: 27. en I. Kor. 6: 11.

3) Rom. 5: 1, 4) Hand. 2: 38. 19: 5, 6 I. Kor. 12: 13. Tit. 3: 5.

5) Rom. 6: 1-4. Coll. 2: 11, 12. Tit. 3: 5. I. Petr. 3: 21.

6) Jes. 1: 16-19. 2. Tim. 2: 13. I. Joh. 1: 8, 9.

vs. 10-13.) *alle* vleeschelijke kinderen der geloovigen voor uitverkorenen aanziet, dan krijgt men eenen ruimen weg en eene wijde poorte voor zich. Maar als men het oog slaat op Joh. 3: 3, 5 op Joh. 1: 12, 13. op Hand. 8: 37. op Hand. 10: 47, 48. en op zoo vele andere plaatsen daar benevens, dan zal men ongetwijfeld wat eerbiediger en voorzigtiger in deze handelen, opdat deze dierbare inzetting des Heeren niet verontreinigd worde, en alzoo de toorn Gods over de gansche gemeente kome.

Dat ook de Opstellers van het formulier klaarblijkelijk het oog alleen op uitverkorenen gehad hebben, is, (mijns erachtens) behalve uit den doorgaanden inhoud des formuliers, vooral uit de laatst aangehaalde woorden van hetzelfde ten duidelijkste te zien. Immers wij lezen aldaar: *en als wij soms uit zwakheid*, enz. Kan *dit* op onbegnadigde menschen toegepast worden? Vallen die *soms* en *uit zwakheid* in zonden? Of *liggen* zij met de gansche wereld, in het booze?

Eindelijk, en dit in deze zaak ten besluite: Blinkt de wijsheid en de goedheid van onzen dierbaren Zaligmaker zoo schoon uit in het stuk des H. Doops, als wijzende dezelve op zoo vele en zoo gewigtige waarheden, (mits de Doop dan ook, naar Zijn woord en voorbeeld, bij indompeling geschiede) als b. v. op Zijn' dood, begravenis en opstanding, op de afwassing onzer zonden door Zijn bloed en geest, op onzen eigen dood en weder opstanding ten uitersten dage, op de afsterving van onze oude natuur en de opstanding van den nieuwen mensch, die, uit God geboren, in nieuwigheid des levens wandelt; — ó hoe zondig, hoe ondankbaar is het van ons gehandeld, als wij Hem bladeren van Zijne eerkroon afrukken, om daar feilbare en dwaalzieke menschen mede te versieren, doordien wij *hunne* meening boven Zijn bevel stellen, of er soms ons eigen hoofd, vol vleeschelijke wijsheid, mede zoeken te bekransen. Och! dat de Heer alle verlaters van Zijne liefde wet van wege hunne afdwaling in deze beliefde te verootmoedigen, en opregtelijk tot de kinderlijke gehoorzaamheid des geloofs bekeerde 1).

1) Ik zoude hier nog wel veel kunnen bijvoegen, doch reken dit

Oplossing van eenige bedenkingen, welke tegen den Doop der geloovigen bij indompeling zouden kunnen geopperd worden.

Ofschoon de aanhaling van bovengenoemde werkes, waarin de valsche gronden, die men gewoonlijk voor den Doop der kleine kinderen bijbrengt, genoegzaam gewaardeerd en wederlegd zijn, mij volkomen van eene noodelooze herhaling van het aldaar gezegde ontslaat; kan ik toch niet van mijn eerste onderwerp scheiden, zonder eenige zwarigheden uit den weg te ruimen, welke dezen of genen verhinderen konden, om de regte paden des Heeren te bewandelen. Ik zal mij slechts bij een *zevental* bepalen:

Vooreerst. »Maar ik ben reeds gedoopt, en mag »dus niet ten tweeden male gedoopt worden, daar de »Schrift slechts van *één*en doop spreekt, naar Eph. 4: 5.» Ik antwoord hierop, (om van de verkeerde toepassing dezer plaats nog te zwijgen) dat ik het juist betwijfel, of ontken, dat gij naar de instelling Christi en de praktijk der Apostelen wettig gedoopt zijt. Bij den Doop des Heeren komt drieërlei in aanmerking. 1°) de Dooper, dat die nl. een geloovige zij, en een geroepene dienstknecht der gemeente Gods, 2°) de indompeling des ganschen ligchaams, zoodat men gezegd kan worden met Christus begraven te zijn door den Doop in den dood, en 3°) het persooeneel geloof, of de gerechtigheid tot den Doop, in hem die deze plegtigheid ondergaat. En wanneer slechts aan één van deze vereischten niet voldaan is, dan is de zaak niet

overtollig, na alles-wat hierover, vooral in de laatste dagen, geschreven is, waarvan ik de titels hier volgen laat, opdat ieder belangstellende dit, des begeerig, onderzoeken moge:

1°. Het formulier van den H. Doop enz. is in strijd met de leer der onveranderlijke verkiezing der vrije genade — door G. Blackstone, lidm. der Afg. Gem. te Dordrecht.

2°. Over het ongeloof van den den doop der kleine kinderen, door J. E. Feisser, te Groningen, bij P. S. Barghoorn.

3°. Niet de kinderdoop maar de doop der bejaarden (geloovigen) is het zegel des N. Testaments, door J. de Liefde, te Zutphen.

naar behooren verrigt, en moet dus nog naar 's Heeren woord gedaan worden.

Ten tweede. »Maar is de Doop bij indompeling »zoo volstrekt noodzakelijk, dat men dien der besprenging geheel afkeuren moet.» Ik antwoord: de Doop is eene zoo gewigtige zaak, vooral ook omdat men slechts éénus in zijn leven gedoopt wordt, als mede omdat er zoo veel dierbare stukken door beteekend worden, als: de dood, begrafenis en opstanding onzes Heeren, de afwassing onzer zonden door het bloed en den geest Christi, onze eigene afsterving naar den ouden mensch en opstanding naar den nieuwen mensch, 't welk alles het klaarst en nadrukkelijkst door den Doop der indompeling aangewezen wordt — dat men dien waarlijk wel naar 's Heeren exempel en bevel mag bedienen of ondergaan. Evenmin toch als het bestrooijen van een kist met een weinigje aarde eene *begravenis*, zoo min kan de besprenging met een weinigje water eene *afwassing* of een *bad* genoemd worden.

Ten derde. »Maar is de Doop bij indompeling niet »voor schadelijk aan de gezondheid te houden, vooral »in onze koudere luchtstreek.»

Ik antwoord, op grond van deskundigen, op deze bedenking het volgende: »Wij moeten het voor »eene dwaze wekelijkheid van onze eeuw houden, dat »men het onderdompelen en het koude bad voor iets »nadeeligs of gevaarlijks houdt. Wij moeten veeleer toe- »stemmen, dat Hij, Die onze lichamen geschapen heeft »nooit iets bepalen zoude, dat onze gezondheid scha- »den kan; maar in tegendeel weet Hij best, wat voor »ons nuttig is, en zorgt Hij soms in één gebod te ge- »lijk voor ons ziels- en ligchaamsheil.»

John. Floyer, gesch. des koud. bads. bl. 11, 51.

»Ik kan niet nalaten, het koude bad aan te be- »velen, en kan mij niet genoeg verwonderen, dat Chris- »tenen het zoo geheel verwaarloozen, daar hun Heer, »onder de leiding des H. Geestes, het tot een vast »gebruik in den H. Doop verordend heeft. Hij, Die »met eeuwige wijsheid in deze, zoo als in elke andere »zaak, pligt en gelukzaligheid te zamen voegt.»

Dr. Cheyne, verh. over de gezondh. bl. 100, 101.

»Uit gronden ontleend aan de natuur van onslig-schaam, aan de regelen der geneeskunst, aan de nieuwere ondervinding en aan de oude geschiedenis blijkt, »dat de onderdompeling in koud water niet slechts »niet schadelijk, maar goed en heilzaam is.»

Wall's, gesch. des kind. doops. Deel 2. p. 357.

Ten vierde. »Maar kan men het zoo zeker bewijzen, dat de kinderdoop veel later dan in de Apostolische tijden ingevoerd is.»

Ik antwoord: De geleerde Taylor getuigt, dat de overlevering ons niet zegt, dat te allen tijde de kinderen van Christen ouders gedoopt zijn. Het is vaster, dat het niet, dan dat het wel geschied zij. Ambrosius, Augustinus en Hieronymus, die uit Christenouders geboren zijn, werden eerst op 't geloof als volwassenen gedoopt. En bijaldien men de overlevering als gezag erkennen wil, dan zal men nog wel vrij wat meer van de Roomschen kunnen overnemen.

Omtrent deze overlevering zelve merkt die Schrijver nog dit aan: dat daarvoor slechts twee getuigen kunnen bijgebracht worden, nl. Origenes en Augustinus, en, daar de laatste het van den eersten heeft, in den grond slechts een getuige, 'tgeen waarlijk een zwak bewijs oplevert. Te meer, daar Tertullianus, die vóór Origenes leefde de zaak tegenspreekt, 't welk hij niet ligt gedaan zoude hebben, als de Apostolische overlevering zoo bewezen ware.

Olshausen, een nog levend beroemde uitlegger schrijft hier over: de Doop volgde zonder twijfel alleen op de belijdenis des geloofs in Christus. Juist daarom is het hoogst onwaarschijnlijk, dat onder het haar huis (οἶκος ἀντὴς) kinderen te verstaan zijn. Ons ontbreekt nl. eenige vaste grond, of eenig zeker bewijs voor den Doop der kleine kinderen in de Apostolische eeuw, en uit het begrip van het wezen des Doops laat zich de noodzakelijkheid des kinderdoops voorzeker het allerminst bewijzen.

Bibl. Comm. Tom. 2. p. 775.

Neander, beroemd in het vak der kerk. geschiedenis verklaart dit: Nademaal de Doop met den zich

zelf bewusten overgang tot de Christelijke gemeenschap zamenhing, en geloof en doop altijd aan elkaar verbonden waren; zoo werd er ook hoogstwaarschijnlijk alleen in zulke gevallen gedoopt, waar beide (geloof en doop) gepaard konde gaan, en het gebruik van den kinderdoop was verre van deze eeuw verwijderd, enz.

Gesch. d. Pflanz. u. s. w. p. 40.

Ten vijfde. Maar zouden zoo vele geleerde en »godzalige mannen, van vroegeren en lateren tijd, dan vallen in dit stuk gedwaald hebben?»

Ik antwoord: dat men hier tegenover met evenveel grond vragen kan, of zoo vele andere geleerde engodzalige mannen, waaronder een Bunjan en Abr Booth, die het tegendeel beweerden, gedwaald zouden hebben?

De Roomschen wijzen ons op de vele volken, die hun geloof omhelzen, en op de vele eeuwen gedurende welke hunne kerk bestaan heeft; maar is dit voor ons een grond, om ook Roomsche te worden? Wij zullen niet naar de boeken of de redeneeringen van menschen, maar naar het waarachtige en eeuwige Woord van God geoordeeld worden, door Hem, Die ons zoo ernstig vermaand heeft, om niemand op aarde Vader! of Meester! te noemen, vermits Hij zelve alleen onze Heer en Meester is. Joh. 5: 39. Matth. 23: 7 10.

Ten zesde. »Maar worden de kinderkens dan niet »van Christus geweerd, als men hun den doop onthoudt?»

Ik antwoord: in geen deele! Christus zeide in de dagen Zijner omwandeling op aarde: laat de kinderkens tot Mij komen! en Hij zeide dit van ongedoopte kinderen, die Hij ook niet beval te doopen; maar Hij legde hun de handen op en zegende dezelve. Hij is nog dezelfde, en Hij blijft dezelfde in der eeuwigheid. Te denken, dat de zaligheid der kinderen, door het nalaten van den doop schade lijden zou, is Roomsche bijgeloof en hoogstonteerend voor de magt en de goedheid des Heeren.

Ten zevende. »Maar ik heb den Doop des H. Geestes en het wezen des geloofs ontvangen; zoude ik dan »nu nog, en soms lang daarna, het teeken des doops »ontvangen?»

Ik antwoord: wat gij daar ten bewijze bijbrengen wilt, om U aan den doop des Heeren, als aan eene overtelligheid of ongepastheid, te onttrekken; dat noemt de Apostel Petrus (Hand. 10: 47.) juist den grond, op welken Cornelius en zijne vrienden moesten en moesten gedoopt worden, als hij zegt: *Kan ook iemand het water weeren, dat dezen niet gedoopt zonden worden, welke den H. Geest ontvangen hebben, gelijk ook wij?*

Ik vrees echter, dat zoodanige zwaarigheid meer eene uitvlucht des vleesches is, dan eene vrucht der geboorzaamheid des geloofs; terwijl ik allen, die zich door zoodanige bedenking laten afschrikken ten ernstigste aanrade, om zich aan Luk. 9: 23-26 te beproeven, en zich alzoo voor de eeuwigheid niet te bedriegen. Waarlijk! van menschen, die het aan gewilligheid, lust of kracht ontbreekt, om zich naar 's Heeren woord te laten doopen, kan men in *andere* beproevingen ook weinig geloof of vastheid te gemoet zien.

Ik besluit dan met *deze* stelling: »allen die door een »opregt geloof in Christus, 't welk God, de H. Geest, »door het woord, in 't harte gewerkt heeft, van zich »zelven en van alle creaturen afgebragt en met Hem, »Die het Hoofd is vereenigd zijn geworden, en van »dit hun geloof openlijk belijdenis gedaan hebbende, »naar Christi woord en voorbeeld gedoopt zijn, mogen »en moeten als leden der Gemeente beschouwd worden;» wenshende ik nu *eindelijk* over het gemeenschappelijke leven dier geloovigen nog het een en ander in het midden te brengen.

EENIGE OPMERKINGEN

over het

ONDERLINGE ZAMENLEVEN DER GELOOVIGEN OP AARDE.

Daar zich, door de genade Gods, in ons Vaderland, sedert ettelijke jaren, wederom eenig leven onder de doodsbeenderen van natuure heeft beginnen te vertoonen; zoo zijn hieruit ook wederom verschijnselen openbaar geworden, welke ons de eerste komst van het ware Christendom in de wereld aanschouwelijk maken. Deze verschijnselen nu zijn van tweederlei aard, *verblijdende* en *bedroevende*.

Verblijdende, omdat menige ziel tot prijs van Gods vrije ontferming uit den dood tot het leven, uit de duisternis tot het licht is overgegaan: bedroevende, omdat vele verdeeldheden, twisten en bitterheden met die opwekking gepaard gingen en nog gaan. Doch dit moet alzoo zijn, naar het ondoorgrondelijke raadsbesluit van den Allerhoogste, opdat de opregten openbaar, geoefend en bevestigd worden.

Het is daarom ook verre van ons verwijderd, dat wij ons bekwaam of zelfs geneigd zouden gevoelen, om dezen staat van zaken geheel te doen ophouden. Doch kunnen wij niet nalaten, om Gods kinderen in de tegenwoordige omstandigheden, naar huns en onzes Vaders woord, te vermanen en te bestuuren, in de hoop, dat de Heer ook *anderen* zal toerusten en dringen, om uit hunnen schat oude en nieuwe dingen voorttebrengen, tot *stichting der gemeente*.

De ware gemeente Gods dan is *het ligchaam des Heeren*; „want zij allen zijn door éenen Geest tot één

bligchaam gedoopt, en die den geest Christi niet heeft die komt Hem niet toe." 1).

Die gemeente bestaat echter *uit vele leden*, waar van sommigen meer anderen minder aanzienlijk genoemd worden, ofschoon zij nochtans allen tot het bestaan en het welzijn des geheelen ligchaams dienstig zijn. 2).

De leden van dit ligchaam kenmerken zich door *afscheiding en zamenvoeging*: door *afscheiding*, voor zoo ver de Drieënige God hen, uit genade, van de wereld, die in 't hooze ligt, uitverkoren, en ten eeuwigen leven geteeld of gebaard heeft; 3) alsmede voor zooverre de vrienden der duisternis hen, als in het licht zijnde, haten, als kwaad afzonderen en vervolgen 4). Door *zamenvoeging*, voor zoo ver de Heere Jezus hen bijeenvergadert als ziju eigen volk, ijverig in goede werken, waartoe zij door ééne Geest gedoopt zijn, en door de heilige liefde Gods die in hunne harten uitgestort is aan elkander verbonden zijn. 5)

Tot deze gemeente wordt men toegebracht, niet alleen door goede belijdenis en eenen onbesproken of zelfs voorbeeldigen wandel, welke den Christen ongetwijfeld ook eigen zijn, maar door het van den H. Geest, met het Woord in hen gewerkte *geloof en de vernieuwing des gemoeds* naar den inwendigen mensch. 6)

Gelijk nu echter de Booze reeds groote beroering aanrigt, wanneer zich slechts eene enkele geredde ziel openbaart; zoo en in nog veel grootere mate woedt Hij wanneer zich velen te zamen gevoegd als *het ligchaam des Heeren* vertoonen. En daar er voorzeker! bijzondere genade toe noodig is, *om niet te vreezen*, wanneer men als een schaap of lam te midden der wolven gezonden wordt, zoo heeft de gemeente als gemeente die genade in dubbele mate van doen.

1) Rom. 8: 9-14. I. Kor. 12: 13. 2) I. Kor. 12: 14-27.

3) Joh. 1: 12, 13.

4) I. Kor. 1: 21-31. Luk. 6: 22. Joh. 3: 19-21. Joh. 15: 18-21.

5) Tit. 2: 14. I. Kor. 12: 13. Joh. 15: 17. Rom. 12: 10.

6) Rom. 5: 1. 8: 15-17. Eph. 4: 22-24.

De *regte weg* voor den geloovige en voor de gemeente in deze zoude nu zijn, te waken, te bidden en te strijden 1); doch, daar het vleesch ons nog altijd aankleeft in de tegenwoordige wereld, en de Satan nog steeds eenigen invloed op ons uitoefent, zoo verlaten velen gemeenlijk dien *regten weg*, en zoeken in gelijkvormigheid aan de wereld, of in een verdrag met den Vijand die rust, die zij alleen in den Heer behoorden te vinden. Hieruit meen ik immers voornamelijk het droevig verval des Christendoms, dat men meest door alle eeuwen henen te betreuren gehad heeft, temoeten verklaren.

Intusschen verwekte de Koning der gemeente, Die met ons is tot aan de voleiuding der wereld dan altijd, wanneer de nood hoog was, mannen die het, als middelen in Zijne hand, verhoeden moesten, dat de poorten der helle Zijn koningrijk niet overweldigden. En zoo heeft het de Heer in onze eeuw ook wederom bestuurd, zoowel in andere landen, als onder ons, tot prijs Zijner eeuwige liefde.

De werkzaamheid van deze Zijne dienaren wordt dan allereerst zichtbaar in *het opwekken der slapenden*: en, omdat hunne roepstemmen doorgaans tot dat einde krachtig gemaakt worden, zoo ontstaat er welhaast veelvuldige en veelsoortige beweging om hen henen. Velen beginnen, verslagen van harte, te vragen: »Wat zullen wij doen, om zalig te worden?»

Van alle die *vragenden*, die in deze eerste oogenblikken zich ook doorgaans als *gewilligen* voordoen, worden dan de gemeenten gevormd; maar spoedig blijkt dan ook helaas! dat er onder hen een aanmerkelijk getal zich bevindt, dat niet getrokken was, maar uit zich zelve liep, en despreuk wordt bevestigd: *alle plante, die de hemelsche Vader niet geplant heeft, wordt uitgeroeid*.

Hoe het zij: er zijn dan zielen tot zich zelve gekomen, die althans eeniger mate zich van wege hunne zonden mishagen, voorts tot den eenigen en volkomen Zaligmaker van zondaren de toevlucht nemen, en ook aanvankelijk bij Hem (schijnbaar of wezenlijk) iets ge-

1) Eph. 6: 10-18.

vonden hebben, weshalve Hij hun dierbaar geworden is.

Maar zullen die allen nu ook ten einde toe met hun gansche hart aan Hem verbonden blijven? Of is er een afval der heiligen mogelijk? Deze vraag weet ik niet beter te beantwoorden, dan met de woorden van den heer Scholte, in zijn aangehaald werkje *over den Kinderdoop*, op bladz. 62, waar hij zegt: »Wanneer deze vraag gedaan wordt in den zin: of zij die »wedergeboren en het zaligmakend geloof deelachtig »zijn geworden dit leven der wedergeboorte, dit geloof »tot zaligheid weder verliezen en alzoo verloren gaan »kunnen? dan antwoorden wij van ganscher harte »neen! er is geen afval der heiligen.

»Wanneer men echter met die vraag bedoelt: »kunnen menschen, die uit hetgeen aan, en uit hen »openbaar is, als heiligen en geloovigen in de gemeente »van Christus erkend moeten worden, zich vervolgens »zoodanig gedragen, dat zij als onreinen en ongeloovigen uit de gemeente des Heeren geweerd moeten »worden, en bij verharding in dat gedrag verloren »gaan? dan is ons antwoord met de H. Schrift bevestigend en wij zeggen: *Ja! er zijn heiligen die afvallen.*

In zulk eene gesteldheid van zaken kunnen dan de brieven des Heeren, aan de zeven gemeenten in klein Azie gerigt 1) niet genoeg behartigd en aangedrongen worden; vermits de Heer ook *ons* daarin nog toe roept: *Zijt wakende, en versterkt het overige dat sterven zou!* Dan komt het op elkander acht geven, tot opscherping der liefde en der goede werken, het malkander vermanen en bestraffen terwijl het nog *heden!* genaamd wordt, het naauwlettende en teedere herderlijke opzigt, en (bij de vruchteloze aanwending van alle schriftmatige middelen tot bekeering of heilig making) de eindelijke afsnijding te pas. Daar echter dit werk het gewigtigste maar tevens moeilijkste en smartelijkste werk is, ziet men helaas! maar al te vaak, dat hierin zwakkelijk, slordig of zelfs ontrouw gehandeld wordt; en het gevolg van dit verzuim wordt: dat de gemeenten schouwplaatsen worden van verwar-

1) Openb. 2 en 3.

ring, twist en bittere ellende. En zoo is het ook in *onze* dagen, wel niet bij de nationale kerken, die meestal in eenen antichristelijken geest bestuurd worden, zoodat men ze als gemeenten Gods niet langer beschouwen mag, maar ook bij de Afgescheidenen, welke anders tot de leer en de tucht der vaderen heeten wedergekeerd te zijn. Wij behoeven dit niet met vele woorden te betoogen: reize slecht een geestelijk mensch de steden en vlekken van ons vaderland door; hij vindt, naast de doodsrust van de meesten, bijkans overal misnoegheid, klachten of droefheid.

Van daar dat het goede om hunnentwil maar al te zeer gelasterd wordt; van daar dat men elkander bijt en vereet, van daar dat vele opregten in den geest niet meer met de gemeenten vereenigd zijn, en dat anderen, reeds daadwerkelijk weder van dezelve uitgegaan, alleen staan, op den Heere het oog hunner biddende verwachting houdende. Ja! het is op meer dan ééne plaats zoo ver gekomen, dat de teederste Christenen, die bijzonder op Gods Woord staan, geen Avondmaal meer in de kerkgebouwen medevieren kunnen, omdat zij het in waarheid niet betuigen durven: *zoovelen wij daar ééns broods deelachtig zijn, zijn wij één lichaam.*

Langs welken weg zullen dezen dan nu in de mogelijkheid gesteld worden, om dit woord des Heeren na te leven, 't welk Hij gesproken heeft: *doet dat tot Mijne gedachtenis!* Langs welken weg zullen dezen zich in broederlijke en zusterlijke liefde aan de tafel mogen plaatsen, waar hun dierbare Zielsvriend hen noodigt, om hen daar te onthalen, te verkwikken en te versterken?

Ongetwijfeld ware *die* weg daartoe de uitnemendste, dat de Opzieners, door den Heere met wijsheid en getrouwheid toegerust, naarstig alle betamelijke pogingen in het werk stelden, om te ontdekken, wie waarlijk des Heeren zijn, of wie daarentegen hun eigen leven nog lief hebben; dat zij zonder aanneming des persoons, vrij van menschen vrees zoo wel als van zucht naar menschen gunst, behoorlijk de schapen van de bokken afzonderden, en scheidten tusschen kleinvee en

kleinvee. Daar echter de ondervinding leert, en de geschiedenis van alle tijden het bevestigt, dat deze getrouwheid slechts aan *zeer weinigen* gegeven wordt 1); terwijl onze eeuw zich daarenboven door eenen geest van meesterachtigheid en verregaande wederspanning en oproerigheid bijzonder kenmerkt; zoo is het uitzicht wel zeer donker en de hope flauw, dat alle dingen voor als nog *eerlijk en met orde* in het gemeentelijke leven zullen kunnen geschieden.

En toch dringt Gods Woord, 't welk den geloovigen toeroept: *verkondigt den dood des Heeren, tot dat Hij komt!* En toch dringt Gods geest, die opwekt, *om de onderlinge bijeenkomsten niet na te laten.* Wat zullen Gods geliefde en opregte kinderen dan nu doen? De *Afscheiding* is wel daar, maar de *zamenvoeying* van den Heere ontbreekt nog. Zullen zij daarom blijven wachten, tot dat de Koning Zijner gemeente uitkomst geeft? Zullen zij alleenlijk van Hem smeken, dat Hij in den grooten oogst arbeiders, goede getrouwe arbeiders uitstoote? Zullen zij 'in dien tusschentijd als verstrooide schapen op alle bergen blijven omdoolen? Voorzeker! het ééne zullen zij doen, maar zij zullen ook het andere niet nalaten. *Spreek dit*, vermaant de Ap, Paulus zijnen zoon Timotheus, en (voegt hij er bij) *doe dit!*

Laat mij U daarom naar Gods H. Woord in deze eenige bestuuring trachten te geven 2).

1) Eene voorname bron dier ontrouw bij de Herders en Leeraars in de gemeente is: vleschelijkheid. Zij willen gaarne een groot getal leden, toehoorders en vereerders hebben; daarbij ook gaarne een goed huis, land en inkomen. Maar hoe zullen zij dit krijgen of behouden kunnen als zij dicht achter den Heere Jezus aankomen, die de schande verachten en het kruis verdragen moest, en ook sprak: *de daarnaar zal niet meer dan zijn meester willen zijn, en: hebben zij den Heer des huizes Betselul genoemd, waarom zouden zij het zijne huizenooten dan ook zoo niet doen!* Waarlijk! die het wel mag bezien, die zal de meeste ellende in Gods Koninkrijk op aarde aan de oversten en schriftgeleerden moeten toeschrijven, die het geld en de eere der menschen liever hebben dan hunnen God en Heer.

2) De voornaamste plaatsen in de H. Schriften des N. Testaments, waar over dit onderwerp gehandeld wordt, zijn: Hand. 2: 41-47, Hand. 15. I. Kor. 5 en 6. I. Kor. 8: 10: 11: 12 en 14. Voorts zijn echter al de brieven vol van leeringen en bestuuringen voor de geloovigen, om het leven in de gemeenschap der heiligen

De Heere Jezus een einde gemaakt hebbende aan alle nationale of algemeene zoogenoemde godsdiensten, voor eenen tijd onder Israël door de verwoesting van stad en tempel, en voor altijd onder de Heidenen, uit welke slechts diegenen in aanmerking komen, welke de Vader, naar Zijne vrijmagt, uit hen zoude gelieven *te roepen*; heeft mede een einde gemaakt aan allen uitwendigen praal en pronk en aan alle vleeschelijke streeling der zinnen, bij de onderlinge bijeenkomsten der geloovigen, ons alleen bepalende bij het *nieuwe schepsel*, of bij *'t geloof door de liefde werkende.* Onze geestelijke Godsdienst is geene van het dagelijksche leven afgescheidene zaak geworden, noch een aan bepaalde uren of dagen verbonden werk; maar eene dagelijksche kruisdraging, zelfverloochening en wereldverzaking, een danken van God in alles, een gebed zonder ophouden, en eene gedurige blijdschap door den H. Geest in de gehcopte zaligheid.

Zoo velen het nu gegeven is, in dit koninklijk priesterdom des Heeren Jesu Christi, door de geboorte uit God, te zijn ingegaan, die hebben het Woord Gods, den H. Geest, den H. Doop en het H. Avondmaal als hun eigendom ontvangen, dat zij gedurig gehruikten tot sterking van hunne zielen op den moeilijken beproevingsweg door de woestijn dezes aardschen levens naar het schoone Kanaän, dat Boven is 1).

Deze dierbare geschenken Gods, door Jezus Christus onzen Heer, zijn nochtans aan geene Opziens, Herders, Leeraars of Kerken gegeven, maar aan de gemeente der geloovigen, aan de geestelijke kinderen van Hem, Die (een) geest is. En deze gemeente is reeds dáár, waar slechts *twee* of *drie* in den naam des Heeren bijeenvergaderd zijn.

Het is zoo: de wereld eigent zich deze geschenken des Vaders aan Zijne kinderen óók toe: zelfs vertreedt en vermoddert de wereld dezelve, en scheurt ze den kinderen uit den mond en uit de hand; — maar de

hier op aarde daarnaar te regelen. Onze hoofdbedoeling was echter op hunne onderlinke bijeenkomsten gerigt

1) Wil men zien, wat de gemeente Gods nog al meer bezit, men leze I. Kor. 3: 21-23.

Heer heeft het dan ook wederom zóó verordineerd dat deze kostelijke spijze hun dan tot vergif wordt en tot eene verzwaring van hun oordeel 1).

Het eenige wat den opregten daarom in deze omstandigheden overblijft, is: dat zij den raad Gods, door Zijne Profeten en Apostelen gegeven, opvolgen, als Hij spreekt: *gaat uit het midden van hen!* terwijl hun *alsdan* ook de belofte toekomt: *Ik zal U tot een' Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn.* Uitwendig blijft Babel dan zeker nog altijd eene wijle staan, maar het wordt van lieverlede meer eene woonstede der duivelen en eene bewaarplaats van onreine geesten en van alle onrein en hatelijk gevogelte. Maar eenmaal, als de ure onzes Gods daar is, en de kinderen onzes Gods naar de stem hunnes Vaders, bij Openb. 18: 4, 5. geluisterd zullen hebben, dan zal aan Babel vergolden worden, gelijk het Gods kinderen vergolden heeft, alles naar 'tgeen verder in dat Hoofdstuk geprofeteerd wordt.

Dien ten gevolge zoude ik de waarachtige kinderen Gods voorloopig ten ernstigste aanbevelen, dat zij *in hunne woningen* bijeenkomen, en daar onderlinge gemeenschap oefenen *tot opbouw des ligchaams Christi* 2). Immers *hieraan* is de eerste behoefte, dat *naar binnen* gewerkt worde, en wij kunnen ons in deze aan velen die meest en hoofdzakelijk *naar buiten* gewerkt hebben, tot onze leering en vermaning spiegelen.

Hadden zij ijverig en naauwgezet *op elkanderen* acht gegeven; waren zij zoo begeerig niet geweest, om *een groot getal* te worden, zij zouden thans gewis met zooveel moeite en ellende niet te worstelen hebben, de goede zaak ware om hunnentwil zoo veel niet gelasterd, en een glans zoude van hen afstralen, die het ligchaam des Heeren als van zelve, gelijk eene

1) Hebr. 4: 2, 3. 1. Kor. 11: 29. Hand 2: 13-24.

2) De wet, die zamenkomsten beneden de 20 personen toe laat, wijst ons in deze den weg, en is mij dikwijls een opmerkelijk teeken van den vinger des Heeren geweest. Waarlijk! om 19 Christenen in deze dagen bij elkander te brengen is geen geringe zaak. En waren er in sommige steden of vlekken meer, door Gods genade tot de gemeente toegevoegd, dan zoude men de bijeenkomsten op eenen anderen dag, of een ander uur, of in meer dan ééne woning kunnen houden.

lichtkroon omringt en verheldert, schoon het vleesche-lijke oog dien niet zie.

Daarom Geliefden! *laat uwe onderlinge bijeenkomsten niet na!* Gij kent immers het zoete en zalige, dat de Heer daarin aan de Zijnen te genieten geeft. Gij weet, hoe nuttig die zijn, om nader met elkaar bekend en inniger aan elkander verbonden te worden. Gij hebt het ondervonden, dat er geen geschikter weg is, om de valsche broeders en de doode leden te ontdekken. Beschouwt die zoogenoemde openbare godsdienst vrijelijk als een overblijfsel van het Paudom of Heidensche veralgemeeningszucht, die regelreht in strijd is met de geopenbaarde waarheid *der verkiezing eener vrije genade*, welke zich slechts tot *weinigen* bepaalt 1).

Maar gij zult zeggen: *»het Evangelie moet toch aan alle creaturen gepredikt worden.»* Voorzeker! maar is het Woord Gods niet in iedere woning? En kan iemand wat anders of wat beters prediken, dan in het woord geschreven staat? 't Ware te wenschen, dat vele predikers niets anders deden, dan Gods woord zonder meer, eenvoudig voor te lezen. Het wordt door hunne weglatingen of bijvoegselen gewis! niet krachtiger. En als gij door uwen stillen godzaligen wandel, ook zonder woorden, uw licht laat schijnen, predikt gij dan ook niet? Zijn er echter geloovigen, die bijzondere gaven van den Heer hebben, om Zijne getuigen te zijn, te midden van een krom en verdraaid geslacht; en wil de wereld de zulken nog eenige oogenblikken het oor leenen — wel nu! dan worde er gepredikt. In uwe vergaderingen echter, in de onderlinge bijeenkomsten der geloovigen is de verkondiging des Evangeliums geenszins de hoofdzak; maar veeleer de opbouw des ligchaams Christi, het wassen en toenemen in den Heer.

Het is eene jammerlijke misvorming van het wezen der zaak, als men zich de zoogenoemde openbare godsdienstoefeningen der menschen voorstelt, en wat naauwkeuriger gadeslaat, wat daarin gedaan wordt. Begint met het *gebed* en *gezang*, welke beide han-

1) Matth. 20: 166.

delingen de gewigtigste levensverrigtingen der geloovigen zijn. Maar weet daarbij, dat die gezangen en gebeden, uit onbekeerde en dus tegen God en den Heere Jezus vijandige harten voortvloeiende, den Heere een gruwel zijn. Hoe kunt gij dan op zulke gebeden en dankzeggingen het Amen! voor den Kenner der harten uitspreken, en met liederen of Psalmen door zulke monden opgezongen in geest en waarheid zamenstemmen!

Beschouwt *het geven der almoezen*, en vraagt het u eens af, of die ingezameld worden *ten behoeve der heiligen*, — en of zij uitgereikt worden *uit geloof en in broederlijke liefde*, zonder welke zelfs de beste werken zonden zijn.

En wat zult gij van *eene verkondiging der waarheid* zeggen, die meestal door blinde leidslieden der blinden geschiedt. Neen! niet eene van menschen aangeleerde kunst in stijl of gebaardenspel; niet het ingezogene, al is het ook schriftmatige, stelsel van godgeleerdheid; niet de kennis van eenige oude of nieuwe talen; niet eene in het hoofd geprente, en soms geheel onjuiste, geschiedenis der Christelijke kerk; niet natuurlijke gaven van stem of gelaat, — maar de H. Geest Gods alleen maakt den regten prediker of menschenvisscher, gelijk in Petrus op den eersten Pinksterdag gebleken is. De H. Geest vormt den in zich zelf dwazen en ellendigen zondaar, die niet bekwaam is als uit zich zelve iets te denken of te spreken, tot eenen verkondiger van de deugden Desgenen, Die hem geroepen heeft uit de duisternis en overgebracht tot Zijn wonderbaar licht. Ik herhaal het dus: wat zult gij, met dezen maatstaf metende, van de hedendaagsche prediking des woords zeggen?...

Nog erger wordt het, als wij op de bediening van de H. Instellingen des Heeren het oog vestigen. Hoe onbijbelsch met den Doop gehandeld wordt, en hoe treurig die plechtige inlijving in de gemeente Gods van hare oorspronkelijke kracht en beteekenis ontaard is, zal ik, na het reeds in 'tbegin van dit stukje gezegde, niet meer behoeven aan te toonen. Ten opzichte van het H. Avondmaal moge het (nl. bij de Afscheidenen)

iets beter gesteld zijn; maar ach! hoe verre is het er nog van af, dat des Heeren woord bij I. Kor. 5: 11. in deze getrouwelijk worde nageleefd, — en van *welke* tafel kan men in opregtheid verklaren, dat de aanzittenden één ligchaam zijn, zóó naauw door eenigheid des geloofs en den band der volmaaktheid, welke de liefde is, aan elkaar verbonden, als het uit vele koornkens te zamen gedrongene brood, 'twelk zij breken.

Plaatst hier nu eens tegen over *de onderlinge bijeenkomsten der geroepene heiligen en geloovigen*, die van den Heere als koningen en priesters waarlijk tot één ligchaam in den geest zijn te zamen gevoegd, en waaronder wel verscheidenheid van bedieningen en van gaven zijn moge, maar toch geen tweedracht is, die uit den vleesche komt en, onbestreden en onverwonen, ten verderve leidt.

Ziet zulk eene vergadering eens liefelijk zamen wonen, als zonen en dochteren van één huis, en medeërfgenen van dezelfde belofte. Hoort dezoodanigen eens spreken in ootmoedigheid of vurigheid van geest, naar dat het hun gegeven wordt te spreken, in blanke opregtheid tot malkanders stichting en opbouw in 't geloof, en tot verheerlijking van onzen grooten God en Zaligmaker. Ziet dezen zich eens verblijden, gelijk de Engelen zich met hen verblijden, als er eene van God geredde ziel door het bad der wedergeboorte tot hunne gemeenschap wordt toegedaan. Luistert eens naar derzelve Psalmen of geestelijke liederen, die met innigheid uit het leven der ziele tot den troon der genade worden opgezonden. Aanschouwt die gemeente, wanneer zij in geloovige liefde en dankbaarheid den dood des voor hen gekruisigden Zaligmakers verkondigt, met het oog der hope op Zijne smachtend verlangd wordende toekomst gerigt. Telt die pennigkens, die, door eerlijken vlijt en matige spaarzaamheid bijeengebragt, daar op het altaar des Heeren in warme broederliefde geofferd, dienen moeten om de leden van Christus gezegende ligchaam te kleeden of te verkwicken.

Voorzeker! dien het gegeven is, om met eengeestelijk oog te zien, en die het innerlijke wezen van de

bloot uitwendige gedaante ook maar eenigzins hebben leeren onderscheiden, die zullen ons van ganscher harte toestemmen, als wij hen dringend toeroepen: *laat toch uwe onderlinge bijeenkomsten niet na.*

Het is waar: de langdurige gewoonte; de gehechtheid aan de dingen die voor ooggen zijn; de gemakelijkheid en aangenaamheid van het zoogenoemde *in de kerk* zitten zullen wel onoverkomelijke hinderpalen voor alle vleeschelijke menschen zijn, om naar dezen regel te wandelen. Doch ik schrijf hier ook niet voor vleeschelijke menschen, maar voor broeders en zusters, die der aanneming tot kinderen, door 't geloof, deelachtig zijn, en in welker harten Gods geest de getuigenis geeft van het eeuwige leven.

In zoodanige gemeenten echter, die naar Gods woord zijn geordend, mag men ook met volkomen vertrouwen op de vervulling der beloften van dien Heer staat maken, *Die de vertreders van Zijn' wet, doet in het dorre wonen.* In zulke vergaderingen zullen de kracht en de werking des H. Geestes wederom te ontdekken zijn, die anders voor kunst en stijve vormen hebben moeten wijken. In zulke bijeenkomsten, cindelijk, zal de Vader en de Zoon woning maken, en het werk onzer toebereiding voor den Hemel voorspoedig gelukken.

Ziet daar Godzalige lezers! waartoe ik mij gedrongen gevoelde, om de pen wederom voor U op te vatten. Ik ben maar al te zeer overtuigd, dat het slechts losse, oppervlakkige trekken zijn, die gij hier ontvangt: maar de hoop is in mij, dat de Heer andere en meer bekwame mannen zal toerusten, die aanvullen en verbeteren wat aan deze schets ontbreekt.

Voorts beveele ik U Gode en den woerde Zijner genade aan. Wij beleven, naar de teekenen des tijds te oordeelen, hoogst waarschijnlijk de beginselen van de ontwikkeling der laatste periode dezer wereldgeschiedenis. De Heer is nabij! Hij, Die tot dus ver nog niet op den troon Zijns Vaders David gezeten heeft, zal komen, en Zijne voeten zullen staan op den Olijfberg. Maar er zal vooraf nog wel zwaarder strijd gestreden moeten worden, dan waartoe ons de Heer tot heden

toe geroepen heeft. Bidt veel om de bekeering Israëls: want die moet vooraf gaan, naar de Schriften. Verwacht met lijdzaamheid de zalige verschijning onzes Heeren Jezu Christi, met zijne veelduizend heiligen en Engelen. Ja! kom, Heere Jezus, kom haastelijk! Amen.